

Mustafa Yenerođlu
İstanbul Milletvekili
İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanı

Sayın Milletvekili,

Alman Federal Meclisi, Osmanlı İmparatorluğu'ndaki Ermeni vatandaşlarıyla ilgili Osmanlı'nın son dönemlerinde yaşanan trajik olayların "soykırım" olarak nitelendirilmesini öngören tasarının oylanmasını yakında gerçekleştirecektir. Tasarının onaylanması, kesin kanaatime göre, gerçekte örtüşmeyen söylemlerin kabulünün yanında ters etki gösterecek sonuçlara neden olabilecektir. Bu hususları size kısaca izah etmek istiyorum. Bunu yaparken "soykırım" iddialarını yalanlayan önemli hukuki veya tarihsel gerekçelere değinmek yerine, (konuyla ilgili güncel bir makale: <http://www.faz.net/aktuell/politik/staat-und-recht/gastbeitrag-voelkermord-voelkermord-an-den-armeniern-13566598.html>) özellikle tartışmada gözden kaçırılan diğer hususlara dikkat çekmek istiyorum.

2008 yılında her iki Devlet Başkanı'nın Yerevan'da iki ülke arasındaki milli maçı beraber izlemesiyle Türk-Ermeni ilişkilerinin yakın tarihinde ilk defa yakınlaşma ümidi için bir sebep oluştu. Bu buluşmadan sadece bir yıl sonra iki ülkenin Dışişleri Bakanları arasında ortak bir protokol imzalandı. Bu protokolda özellikle Birinci Dünya Savaşı'nda vuku bulan olayların aydınlatılmasına yönelik ortak bir Tarih Komisyonu'nun kurulması kararlaştırıldı. Fakat protokolün imzalanması maalesef Ermenistan Anayasa Mahkemesi tarafından engellendi.

2008 yılında başlatılan bu süreci üzücü siyasi geri adımlara rağmen yeniden canlandırmak gerekir. Her iki ülke de bu sürece imza atarak uzlaşma sürecinin kendileri için ne kadar önemli olduğunu etkileyici bir şekilde ispatlamışlardır. Aynı zamanda önyargısız ve birlikte çalışma yürütmek adına ortak tarih bağlamındaki dogmatik yaklaşımları bir kenara bırakma eğilimini göstermişlerdir. Siyasi arenada gerçekleşen bu dönüşüm Ermeni ve Türk toplumlarında da kendini hissettirmiştir. Federal Meclis'in gündemindeki oylama, tam da gecikmiş ve hatta kırılan olan bu süreçte gerçekleşmektedir.

Hem Türkiye hem de Ermenistan gelişmeleri büyük bir dikkatle izlemektedir. Maalesef korkarım ki, planlanan Federal Meclis kararıyla her iki tarafta var olan uzlaşma sürecine karşı olan gruplar kendi dogmatik tutumlarını sağlamlaştırmak için sözde yeni gerekçelere sahip olacaklardır. Kutuplaşmalar vuku bulacak, müzakereler akıl ve izahattan yola çıkarak değil, tamamen popülist yaklaşımlarla, gurur ve haklı çıkma gayretleriyle sürdürülecektir.

Dokuz yıl önce öldürülen Türkçe ve Ermenice yayınlanan haftalık Agos gazetesinin genel yayın yönetmeni Hrant Dink, "soykırım" tanımlamasında ısrarcı olmanın ve bu meseleyi politik amaçlara alet etmenin Türkler ve Ermeniler arasındaki barışa engel olacağı kanaatindeydi. Barış yanlılarını güçlendirmek için "hassas bir yaklaşım"dan yanaydı. O zamanlar Hrant Dink'in söyledikleri bugün Türkiye'de, Ermenistan'da veya diasporada yaşayan Türkler ve Ermeniler için hala geçerliliğini korumaktadır.

Yeşiller Partisi tarafından verilen önerge onun bu sözlerine karşı uzlaşma sürecini desteklememekte, aksine engellemektedir. Bu kapsamda bu tür müdahaleler esnasında ve sonrasında insanları gerekli uzlaşma diyaloguna inandırmada zorluk çektiğimi belirtmek isterim.

Mustafa Yenerođlu
İstanbul Milletvekili
İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanı

Özellikle Alman Federal Meclis, -tarihi aydınlatmanın samimi bir şekilde istenmesi durumunda- taraflar arasındaki ilişkileri teşvik etme amacını gözetmelidir. Sadece ortak varılan bir mutabakat, sadece tarihi olayların ortak ve önyargısız bir şekilde aydınlatılması iki ülke halkları ve dünyadaki Türkler ve Ermeniler arasındaki daimi ve kalıcı uzlaşmaya katkıda bulunabilir. Her iki ülke de bu yolda gerekli adımı attı ve bunu devam ettirmek için cesaretlendirilmeleri gerekmektedir.

Özellikle son yıllarda Türk-Ermeni yakınlaşmasını teşvik etmek için birçok inisiyatifler hayata geçirildi. Örneğin şuan, Ermeni dili, kültürü ve edebiyatı Türkiye'deki birçok üniversitede öğretilmektedir. Birçok vakıf taşınmazları Ermeni cemaatlerine iade edildi, Ermeni kiliseleri restore ettirildi, Ermeni ders kitapları yeniden ve ayrıca Ermenice yazıldı, Ermeni filmleri de teşvik edildi. Bu yolda karşılıklı görüşmeleri ve anlayışı teşvik etmeli ve kültürel projeleri desteklemeliyiz. Diyalog dışında başka bir alternatifimiz yoktur. Sadece bu şekilde yaşanan trajedileri aydınlatabilir ve karşılıklı empati geliştirebiliriz.

Bu bağlamda önümüzdeki oylamada gerekli ileri görüşlülüğü göstereceğinizden umutluyum.

Saygılarımla

Mustafa Yenerođlu
İstanbul Milletvekili
İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanı